

רבי עקיבא הזהיר על "ואהבת לרעך כמוך" כי הוא איבד כ"ד אלף תלמידים שלא נהגו כן

מקהיל קהילות רבים ועוסק בתורה, אמר ליה, עקיבא אי אתה מתירא מפני מלכות.

אמר לו אמשול לך משל למה הדבר דומה, לשועל שהיה מהלך על גב הנהר וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם מפני מה אתם בורחים, אמרו לו מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם, אמר להם רצונכם שתעלו ליבשה ונדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם, אמרו לו אתה הוא שאומרים עליך פקח שבחיות, לא פקח אתה אלא טיפש אתה, ומה במקום חיותנו או מתיראין במקום מיתנתנו על אחת כמה וכמה, אף אנחנו עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה שכתוב בה, כי הוא חייך ואורך ימיך, כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה.

אמרו לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו לרבי עקיבא וחבשוהו בבית האסורים... בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן קריאת שמע היה, והיו סורקים את בשרו במסרוקות של ברזל והיה מקבל עליו עול מלכות שמים, אמרו לו תלמידי רבינו עד כאן, אמר להם כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה, בכל נפשך, אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו, היה מאריך באחד עד שיצתה נשמתו באחד, יצתה בת קול ואמרה, אשריך רבי עקיבא שיצאה נשמתך באחד.

וכבר נתייגעו המפרשים, מה ראה רבי עקיבא להכניס עצמו בסכנה להקהיל קהילות רבים ולעסוק בתורה, הלא היה יכול לעסוק בתורה בצנעה כדי שלא להכניס עצמו בסכנה. אך לפי האמור נראה לומר בדחילו ורחימו, כי מטעם זה מסר רבי עקיבא בסוף ימיו את נפשו להקהיל קהילות רבים וללמד תורה עד שנתפס על ידי הרומיים, כי בגודל ענותנותו החזיק את עצמו אשם על שלא חייך מספיק את כ"ד אלף תלמידיו הראשונים, שצריך לזכר את המדות שיהיה להם לב טוב להשפיע מתורתם לאחרים, והיות שהוא היה רבם לכן לקח על עצמו את האחריות לכישלון שלהם.

ענין זה נלמד ממה שכתוב (דברים א יג): "הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם ואשימם בראשיכם". ופירש רש"י: "ואשמם חסרי יוד" לומד שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דיניהם, שהיה להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה". לכן הזהיר רבי עקיבא את תלמידיו החדשים: "הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה".

אולם כדי לתקן מה שלא הזהיר מספיק את תלמידיו הראשונים בענין זה, לכן כדרך הצדיקים שמאשימים את עצמם רצה לכפר על ענין זה, וסיכן את עצמו אפילו בעת גזירת השמד להקהיל קהילות רבים וללמד תורה, ורצה בכך לכפר על מה שלא השריש מספיק בקרב תלמידיו הראשונים ללמד תורה לאחרים.

וזהו שאמר לתלמידיו החדשים: "כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי לא אקיימנו".

את התורה לישראל ועל ידי זה מלאו את כל ארץ ישראל בתורה.

"ואהבת לרעך כמוך" זה כלל גדול בתורה

נראה ברור כי לדבר זה נתכוון התנא הקדוש רבי עקיבא, שדרש על הפסוק: "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה". ונקדים מה שכתב החתם סופר ב"תורת משה" בפרשתנו, לפרש דברי רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה". וצריך להבין דקדוק הלשון: "כלל גדול בתורה", כי בודאי שזהו כלל גדול בתורה.

וביאר הענין בדברי קדשו, על פי מה ששינו בגמרא (ב"מ סב.): "וחי אחיך עמך, שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהם קיתון של מים, אם שותין שניהם מתיים, ואם שותה אחד מהם מגיע לישוב, דרש בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו, עד שבא רבי עקיבא ולימד, וחי אחיך עמך, חייך קודמין לחיי חבירך".

הרי מבואר מדברי רבי עקיבא שבעיניו גשמיות חייך קודמין משל חבירך, לפי זה שואל החתם סופר, איך אפשר לקיים מצות: "ואהבת לרעך כמוך", הלא חייך קודמים לחיי חבירך, אלא אומר החתם סופר שמטעם זה מפרש רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", כלומר מה שאנו אומרים חייך קודמין הוא רק בעניני עולם הזה, אבל בתורה צריך לאהוב את חבירו כנפשו, וכלשונו הקדוש:

"אבל בחיי הנצחיים דיינו בלימוד התורה, חייב ללמד אחרים אפילו הוא מבטל עצמו מלימודו, מכל מקום חייב ללמד עם אחרים, ועל כן אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה, דבעיני לימוד התורה הוא כלל גדול לאהוב חבירו כמוך, ומכל מקום לא אמר רק כמוך, כי על ידי זה שמלמד לאחרים גם הוא עושה מצוה ומזכה עצמו ושניהם שוים".

מעתה נראה שדברי רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", אמר כן בהקשר למה שאיבד כ"ד אלף תלמידיו על שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה, ולכן ממה שחיה על בשרו את העונש הקשה של מיתת כ"ד אלף תלמידיו אמר רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה", בתורה דייקא צריך לאהוב את חבירו כמותו, שילמד מתורתו לחבירו ולא יחזיקנה לעצמו כפי שעשו כ"ד אלף התלמידים שמתו.

רבי עקיבא מסר נפשו לתקן כ"ד אלף תלמידיו

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין במעט קט, מה שהכניס עצמו רבי עקיבא בסוף ימיו למסור נפשו כדי ללמד תורה ברבים, וכמבואר בגמרא (ברכות סא):

"ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך, רבי עקיבא אומר, בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. תנו רבנן פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה

לעצרת, ובסוף העמידו לי שבעה, ואלו הן: רבי יהודה ורבי נחמיה ורבי מאיר ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי ורבי יוחנן הסנדלר, אמר להם [רבי עקיבא לתלמידיו החדשים]: הראשונים לא מתו אלא מפני שהיתה עיניהם צרה בתורה זה לזה, אתם לא תהיו כן, מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה".

נמצינו למדים מדברי המדרש ביאור חדש על מה שלא נהגו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא כבוד זה בזה, שהכוונה בזה היא שכל אחד מהם החזיק לעצמו מה שלמד מרבי עקיבא בסוגיא ובהלכה שהיה עוסק בה, ולא רצו למסור וללמד מהשגת תורתם זה לזה, ולכן הזהיר רבי עקיבא את תלמידיו החדשים שלא יעשו כן, ואכן שמעו בקולו: "מיד עמדו ומלאו כל ארץ ישראל תורה".

קיום התורה

על ידי מסירתה מדור לדור

על פי האמור אומר ה"צבי לצדיק" בלשון קדשו:

"והענין הוא, שהתלמידים הראשונים לא היו רוצים להנות זה לזה בתורה מחמת שנאה, ולא היה מגלה כל אחד ואחד לחבירו מה שידוע וקיבל מרבו מפני השנאה שביניהם, וממילא מובן המכשלה הגדולה שיצא מזה, אחר שכל עיקר בחינת תורה שבעל פה נסמכת על המקבלים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה, ואחר כי חיים הם למוצאיהם כתיב, והם עשו להיפך לפיכך נענשו מדה כנגד מדה היפך בחינת החיים המובטח למוצאיהם".

ביאור דבריו הקדושים, כי כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא לא היו כולם באותו גיל ובאותו מעמד, אלא היו ביניהם תלמידים יותר גדולים בשנים ובתורה, והיו ביניהם יותר צעירים שעדיין לא הגיעו למדריגה כל כך גדולה בתורה, וכך היו ביניהם כל מיני תלמידים עם דרגות שונות, ולא נהגו כבוד זה לזה בתורה כי כל אחד החזיק לעצמו את התורה שקיבל מרבי עקיבא, ולא רצו למסור זה לזה את מה שקיבלו ולמדו ממנו.

והנה אין לך חורבן יותר גדול מזה בעולם התורה, שהיה עיקר הקיום של תורה שבעל פה הוא רק על ידי שחכמי התורה מסרו את השגתם וידיעתם מדור לדור, וכמו ששינו במשנה (אבות א א): "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוהו לאנשי כנסת הגדולה". וכך נמסרה התורה מדור לדור מרב לתלמיד ומתלמיד זה שנעשה רב לתלמיד שלו, וגם על ידי פלפול התלמידים בתורה זה עם זה נתבררו כל ההלכות.

נמצא שכ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שהיתה עיניהם צרה זה לזה בתורה, כי לא מסרו אחד לשני מה שהשיגו בתורה, הנה גרמו בזה כמעט ביטול תורה שבעל פה מישראל, שעיקר קיומה הוא רק במסירה לדור לדור, ולכן על שלא חששו לביטול ומיתת התורה ח"ו נענשו מדה כנגד מדה שמתו כולם, עד שבא רבי עקיבא ולימד את התורה לתלמידיו החדשים, והזהירם שילמדו

בפרשתנו פרשת קדושים (יט יח) אנו למדים על אחת מהמצוות הכי חשובות בין אדם לחבירו: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'". רש"י ז"ל מביא על כך בשם התורת כהנים: "אמר רבי עקיבא, זה כלל גדול בתורה".

דברי התנא הקדוש רבי עקיבא שאמר: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", מקבלים תוקף משנה ומשמעות מיוחדת, בימים אלו ימי ספירת העומר, שבהם אנו מתאבלים על כ"ד אלף תלמידי התנא הגדול רבי עקיבא שמתו בימי הספירה על שלא נהגו כבוד זה בזה, וכמו ששינו בגמרא (יבמות סב):

"אמרו, שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא כולם מתו מפסח ועד עצרת".

לפי זה נראה, כי מה שדרש רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה", דרש כן מתוך נסיון אישי נורא ואיום שחווה על בשרו, כי מי כמוהו שהרגיש בפועל ממש את גודל האסון שבא על תלמידיו כתוצאה ממה שלא נהגו כבוד זה בזה, ולכן בימים אלו שאנו מתאבלים על כ"ד אלף תלמידים עלינו להתבונן ביתר שאת בפרשת השבוע בגודל מצות: "ואהבת לרעך כמוך".

והנה בגוף דברי רבי עקיבא שדרש: "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה", צריך להבין דקדוק הלשון: "זה כלל גדול בתורה", שהרי ברור שכל מה שכתוב בתורה שייך לתורה, ואם כן היה מספיק לומר: "זה כלל גדול", וממילא נבין שכלל גדול זה הוא בתורה.

העונש החמור

על שלא נהגו כבוד זה בזה

נקדים מה שראוי להתבונן בכ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו על שלא נהגו כבוד זה בזה, וצריך להבין מדוע נענשו בעונש כל כך קשה, שכולם מתו רק משום שלא נהגו כבוד זה בזה, וכבר תמה על כך ב"צבי לצדיק" להרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב ז"ע (מועדים אייר מאמר ג סימן י):

"מעולם תמהתי על דברי הש"ס, שכל הכ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, שהוא באמת תמוה ופלא להבין שבשביל חטא קל כזה יתמו כל האלפים האלה, גדולי עולם מקבלי תורה מפי רבי עקיבא עד משה רבינו ע"ה, יתמו וימותו כולם על שלא נהגו כבוד זה לזה".

לא נחה דעתו של ה"צבי לצדיק", עד שלמד מתוך המדרש (קהלת רבה יא ו) ביאור חדש בענין תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה:

"בבוקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך, כי אינך איזה יכשר הזה או זה, רבי עקיבא אומר שנים עשר אלפים תלמידים היו לי מגבת ועד אנטיפרס, וכולן מתו בחיי בין פסח

הנה השתוקק כל ימיו למסור נפשו על לימוד תורה ברבים, כדי לתקן מה שמתו כ"ד אלף תלמידים על שלא חניך אותם כראוי.

אהבת ישראל המתקת הדינים

קעת הבה ונרחיב עוד בגודל המצוה של: "ואהבת לרעך כמוך", ואגב נבאר גם כן מה שנענשו תלמידי רבי עקיבא בעונש כל כך קשה משום שלא נהגו כבוד זה בזה, נקדים יסוד גדול שאמר הרה"ק כ"ק מרן השר שלום מבעלזא זי"ע, כי על ידי אהבת חברים ממתיקים את הדין משם אלקים ונהפך לרחמים שם הוי"ה, ואמר בדברי קדשו שדבר זה נרמז בפסוק כאן: "ואהבת לרעך" על ידי שתאהב את רעך, אזי "כמוך" בגימטריא אלהי"ם שהוא מדת הדין, "אני ה'" נהפך לרחמים שם הוי"ה.

ענין זה יש ללמוד גם כן ממה שכתב ב"אהבת שלום" (בפרשתנו) רמז נאה בפסוק זה:

"דהנה האדם צריך לאהוב לחבירו, והאהבה צריכה להיות בשלימות שיאהוב אותו בעצמו ממש, וגם אצל השני צריך להיות אצלו בחינת אהבה בשלימות, ועל זה מורה השם אהב"ה כי אהב"ה הוא בגימטריא אח"ד, לרמזו שכל אחד צריך לאהוב את חבירו בשלימות גדול באחדות הגמור. והנה כשאדם אוהב לחבירו באופן זה וחבירו אוהב אותו גם כן באופן זה, אזי נשלם השם הוי"ה כי ב' פעמים אהב"ה בגימטריא כ"ו כמנין הוי"ה, וזהו ואהבת לרעך כמוך אני ה', פירוש כשיש בין ישראל אהבה ואחדות בשלימות אזי נשלם השם הוי"ה".

בענין זה ידוע מה שמספרים העולם על הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע, שבהיותו ילד קטן למד בחדר סידור אצל אחד מצדיקי הדור, וכאשר הגיע לשם ה', אשר המדפיסים שלא רצו להדפיס שם הוי"ה בפירוש, הדפיסו במקום זה שני יודין אחת על יד השניה, הסביר לו המלמד שכשתי יודיין נצבים ביחד הרי זה שם ה'. וכאשר הגיע הילד לסוף הפסוק אשר יש שם שתי נקודות חשב שהם שתי יודיין והכריז בקול רם שם ה', אמר לו המלמד כי זה אינו שם אלא סוף פסוק.

שאל הילד מדוע שני יודין באמצע הפסוק הוא שם ה', ואילו בסוף הפסוק שיש גם כן שתי נקודות אינו שם ה'. השיב לו המלמד ההבדל הוא בכך [בלשון אידיש]: "ווען צוויי יודען זענען איינס לעבען דעם אנדערען איז דאס א שם, אבער ביים סוף פסוק וואס איין יוד איז העכער דעם אנדערען, דאס הייסט איינער האלט זיך גרעסער פון דעם אנדערען איז דאס נישט א שם".

כלומר כששני יודין שהם שני יהודים, יושבים בסמוך זה אצל זה בשלום ובאחדות, כי אז נעשה מזה שם הוי"ה, אבל בסוף הפסוק כששני יהודים יושבים זה למעלה מזה, שהאחד מתגאה על חבירו אין זה שם הוי"ה. הוסיף הילד הרה"ק מראפשיץ זי"ע לפרש: "ואהבת לרעך כמוך", אם תאהב את רעך ממש כמוך בבחינת זה על יד זה ולא אחד למעלה מהשני, כי אז: "אני ה'", הרי זה שם הוי"ה.

נמצינו למדים מזה, כי אם אין לאדם אהבת חברים אז מתעורר עליו הדין משם אלקים, ורק על ידי אהבת חברים נמתקים הדינים בבחינת "ואהבת לרעך כמוך אני ה'". ובאמת יש ללמוד דבר זה מגמרא מפורשת (ברכות ג:): "אמר ר' יוסי ברבי חנינא, מאי דכתיב חרב אל הבדים ונאלו, חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה".

הרי מבואר שאפילו תלמיד חכם שעוסק לבד בתורה בלי דיבוק חברים מעורר על עצמו

מדת הדין. וכן יש ללמוד דבר זה ממה שמתו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא בימי הספירה על שלא נהגו כבוד זה בזה, הרי שנתעוררה עליהם מדת הדין מחמת שלא היתה אהבה ביניהם.

יתכן לבאר בזה מה שהביא ה"מגן אברהם" (ה' תפלה תחלת סימן מו) בשם האריז"ל (שער הכוונות): "קודם שיתחיל להתפלל יקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך, ויכוין לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפלתו כלולה מכל תפלות ישראל, ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי".

ויש לומר הביאור בזה, על פי מה שאמרו חז"ל (סוכה יד): "למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעת, מה עתר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפלתם של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת הרחמים". מבואר מזה שתכלית התפלה היא להמתיק הדין ולהפכם למדת הרחמים, והיות שיעקר המתקת הדין לרחמים הוא על ידי אהבת חברים, כפירוש מרן השר שלום: "ואהבת לרעך" כי על ידי זה כמוך בגימטריא אלהי"ם "אני ה'" נהפך לרחמים, על כן אין לך דבר יותר טוב להכנת התפלה מקבלת מצות: "ואהבת לרעך כמוך".

כתיבת האותיות משמאל לימין והתיבות מימין לשמאל

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר עמקות, מדוע בלי אהבת חברים מתעורר על האדם דין ואינו נמתק רק על ידי אהבת חברים, ומה גם שהפליגו חז"ל בגודל העונש של תלמיד חכם שיושב לבד ועוסק בתורה באומרו: "חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה", וקשה למה מגיע להם עונש כל כך גדול על זה.

ויש לומר בביאור הענין, על פי מה שנתקשה בשו"ת מהרי"ל (סי' מ) על השינוי הגדול שאנו רואים בכתיבת ספר תורה בין כתיבת האותיות ובין כתיבת התיבות, כי בעוד שכל אות בפני עצמה נכתבת משמאל לימין הרי שכתבת התיבה והשורות נכתבות מימין לשמאל, וצריך להבין הענין בזה. [ראה בשו"ת חתם סופר (חלק או"ח סי' קפז) מה שכתב בזה].

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שפירש רש"י (בראשית א א): "בראשית ברא אלקים, ולא אמר ברא ה', שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים ושתפה למדת הדין, והיינו דכתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים". והנה העולם נברא על ידי אותיות התורה כמבואר במדרש (ב"ר א א): "היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם, והתורה אמרה בראשית ברא אלקים ואין ראשית אלא תורה".

ולפי זה גם מה שברא הקב"ה את העולם בשיתוף מדת הדין עם מדת הרחמים נרמז בתורה שבה נברא העולם, יש לומר כי ענין זה רמזו בכל תיבה בתורה, כי כל אות בפני עצמה הנכתבת משמאל לימין רומזת על מדת הדין קו שמאל בבחינת: "מתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין", אבל התיבה עצמה הנכתבת מימין לשמאל רומזת על מדת החסד קו ימין, ושתיהן יחד האותיות והתיבות הן בבחינת שיתוף מדת הדין במדת הרחמים.

על פי האמור יוצא לנו יסוד גדול בענין סוגלת עסק התורה, כי על ידי שאיש ישראל עוסק בתורה שיש בה אותיות הנכתבות משמאל לימין ותיבות הנכתבות מימין לשמאל, הנה הוא גורם לחבר את האותיות שהן בבחינת דין עם התיבות שהן בבחינת חסד, ועל ידי זה נמתקים הדין ונהפכים לרחמים.

ויש לומר שמטעם זה נקראת התורה אש (דברים לג ב): "מימינו אש דת למו", וכן (ירמיה כג כט): "הלא כה דברי כאש נאום ה'". ונקראת גם כן מים (ישעיה נה א): "הוי כל צמא לכו למים", לרמז שהתורה כלולה ממדת הדין שהיא בבחינת אש כנרמז בכתיבת האותיות משמאל לימין, וכלולה גם כן ממדת החסד שהיא בבחינת מים כנרמז בכתיבת התיבות מימין לשמאל.

ישראל נוטריקון יש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה

מעתה יאיר לנו להבין ביתר שאת מצות: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'", דהנה ידוע מה שכתבו הקדמונים כי ישראל נוטריקון יש ש'שים ר'בוא א'ותיות ל'תורה, כי כל אחד מישראל הוא כנגד אות אחת שבתורה. נמצא לפי זה כי כאשר עומד איש מישראל בפני עצמו בנפרד בלי אהבת חברים, כי אז הוא ממש כמו אות יחידה בתורה הנכתבת משמאל לימין, אבל כאשר הוא מצטרף עם שאר חברים שהם גם כן בבחינת אותיות, כי אז הוא כמו האותיות שמצטרפות האחת לשניה שנעשה מהן צירופי תיבות.

ולפי זה כאשר איש ישראל עומד בפני עצמו, הנה הוא בבחינת אות יחידה שנכתבת משמאל לימין שרומזת על: "מתחלה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין", ולכן כאשר הוא עומד בפני עצמו בלי צירוף חברים מתעוררת עליו מדת הדין משם אלקים, אבל על ידי שיש לו אהבת חברים ומחבר עצמו עם כלל ישראל שהם גם כן אותיות, הנה הוא גורם שיתחברו האותיות ויתהווה מהן תיבות הנכתבות מימין לשמאל שהיא מדת הרחמים, וממילא על ידי זה נמתק הדין של האות היחידה ונהפכת לרחמים.

הנה כי כן מבואר היטב מאמר חז"ל: "חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה", כי מאחר שתלמיד חכם זה עוסק בתורה שיש בה אותיות ותיבות, אם כן עליו ללמוד מזה כי כמו שהתורה מורכבת מאותיות ותיבות לרמז על המתקת הדין של האותיות על ידי החסדים של התיבות, כן אסור לו לעסוק בתורה לבד בלי להתחבר עם חברים, כי אז הוא בבחינת אות הנפרדת בפני עצמה הנכתבת משמאל לימין בבחינת דין וממילא מתעורר עליו מדת הדין ח"ו. וזהו שדקדקו חכמינו ז"ל בלשונם: "חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיושבים בד בבד ועוסקים בתורה", כלומר כיון שעוסקים בתורה המורכבת מאותיות ותיבות, אם כן איך הם יושבים לבד בלי לחבר האותיות לתיבות.

לפי זה מבואר היטב דברי מרן השר שלום: "ואהבת לרעך" על ידי אהבת חברים הוא גורם, "כמוך" שמה שהיה דין שם אלהי"ם בגימטריא כמוך, מחמת שהאדם הוא בבחינת אות הנכתבת משמאל לימין, "אני ה'" נהפך למדת הרחמים בבחינת תיבה שנכתבת מימין לשמאל. ולכן תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה אלא כל אחד למד בפני עצמו, הנה היו בבחינת אותיות שכל אות בפני עצמה נכתבת משמאל לימין, ועל ידי זה נתעורר עליהם הדין חס ושלום.

כיון שבאנו לידי כך יתבאר כמין חומר דברי רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך, אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה", כלומר כלל זה של "ואהבת לרעך כמוך" הוא כלל גדול "בתורה" דייקא, כי ענין זה יש ללמוד מספר תורה, שיש בו אותיות שנכתבות משמאל לימין ותיבות שנכתבות מימין לשמאל, אם כן מזה יש ללמוד שכל זמן שהאדם הוא לבד הרי הוא בבחינת אות מדת הדין, אבל על ידי אהבת חברים מצטרפות האותיות לתיבות ונמתקים הדין לרחמים.

מדוע נענשו כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא בעונש כל כך קשה, שמתו כולם בגלל שלא נהגו כבוד זה בזה

צבי לצדיק: תלמיד

רבי עקיבא לא נהגו כבוד

זה לזה בתורה, כי כל אחד

החזיק התורה לעצמו

רבי עקיבא אמר לתלמידיו

החדשים: "הראשונים

לא מתו אלא מפני שהיתה

עיניהם צרה בתורה זה לזה"

רבי עקיבא מסר נפשו

ללמד תורה ברבים, כדי לתקן

כ"ד אלף תלמידיו הראשונים

שלא למדו זה עם זה

כ"ק מרן השר שלום מבעלזא

זי"ע: "ואהבת לרעך",

אזי כמוך בגימטריא אלהי"ם,

"אני ה'" נהפך לרחמים

מדוע כתיבת האותיות

בתורה היא משמאל לימין,

ואילו כתיבת התיבות

והשורות הן מימין לשמאל

כל אות היא בבחינת

מדת הדין משמאל לימין,

ואילו התיבות הן בבחינת

מדת הרחמים מימין לשמאל

כל אחד מישראל הוא

כנגד אות אחת בתורה

שהיא דין, ועל ידי אהבת

ישראל מצטרפות האותיות

לתיבות שהן רחמים